

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129
„Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja
andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

Lisa
Kooskõlastustabel

Asutus	Märkus	Kommentaar
Eesti Keele Instituut	Saatsite Eesti Keele Instituudile Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ muutmise“ eelnõu, et saaksime selle kohta arvamust avaldada. Eesti Keele Instituut on olnud eelnõu koostamisse kaasatud eesmärgiga aidata koostada registrisse vajalik murdekeelte loetelu. Toetame kavatsust tekitada rahvastikuregistrisse võimalus märkida vajadusel oma emakeeleks mõni eesti keele piirkondlik erikuju ehk murdekeel. Jagame arvamust, et eesti murdekeeled vajavad tuge ja paremat teadvustamist ning murdekeeleoskus parandamist. Peame oluliseks rõhutada, et tänapäevaste keeleteaduslike teadmiste järgi ning kohaliku keelekasutuse alusel võib lõunaeesti keelt vaadelda kui eraldi piirkonnakeelt. Samas mõistame, et rahvastikuregistri emakeele märkimise aluseks oleva klassifikaatori täiendamisel tuleb lähtuda kehtivast keeleseadusest. Toetame lahendust, et klassifikaatori täiendamiseks koostatava murdekeelte loetelu aluseks võetakse 2021. aasta rahvaloenduse andmed ning klassifikaatorisse valitakse keelekujud, mille oskajaks on end märkinud enim inimesi. Nendeks	Seletuskirja on esitatud loeteluga täiendatud. Loetelu muutub vastavalt Statistikaameti klassifikaatori muudatustele. Samas tuleb arvestada, et klassifikaatoris oleva murdekeele loetelu muudatuste korral ei ole andmed enam nii hästi võrreldavad, sest muudatuste korral võib osa murdekeeli tulla juurde ning osa jääda välja või ka mõlemat.

	on: Võru, Setu, Mulgi, Tartu, Saare, Hiiu, Muhu, Kihnu, Kodavere, Kuusalu, Lüganuse ja Jõhvi. Teeme ettepaneku, et vajaduse tekkimise korral võiks olla võimalus loetelu täiendada.	
Statistikaamet	<p>Statistikaamet on saanud arvamuse avaldamiseks Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ muutmise“ eelnõu (edaspidi VV määrus). Nimetatud eelnõuga täpsustatakse, et rahvastikuregistrisse (edaspidi RR) emakeelt märkides saab eesti keele puhul lisaks märkida ka eesti keele piirkondlikke erikujusid. Kuigi Statistikaamet on olnud kaasatud eelnõu ettevalmistamisse, soovime edastada mõningad tähelepanekud eelnõu seletuskirja osas, mis suurendaksid selgust edaspidise rakendamise osas.</p> <p>1. Eelnõuga täiendatakse VV määruse § 20 lõikega 2¹, mille kohaselt märkides emakeeleks eesti keele, võib selle juurde täiendavalt märkida ka eesti keele piirkondliku erikuju (murdekeele), mida isik oskab. Kuigi seletuskirja sissejuhatavas osas on kasutatud sama mõistet, siis näiteks punktis 4.2 on kirjas, et „[...] see loob võimaluse märkida RR-i eesti keele puhul ka kõneldav eesti keele murre.“ Segaduse vältimiseks soovitame mõisteid läbivalt ühtlustada ja sisu täpsustada. Lisaks soovitame üldiselt kirjeldada, kuidas RRis sõnastatakse murdekeele oskuse küsimine koos emakeelega ehk et kas ja kes seda oskust hindab.</p>	<p>Seletuskirjas on mõisted ühtlustatud.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud infoga, et oma murdekeele oskust hindab inimene ise, kes emakeele andmeid rahvastikuregistrisse esitab. Seda ei pea hindama ametnik, kes emakeele andmeid registrisse kannab, sest ametnik ei pea oskama eesti keele murdekeeli. Rahvastikuregistri turvalisse veebikeskkonda sisenedes teavitame isikut, kui isiku emakeel on eesti keel, siis saab märkida ka murdekeelt.</p>
	2. Seletuskirja sissejuhatuses on esimese lõigu lõpus viide keeleseaduse § 3 lõikele 3, kuid sellele järgnev	Seletuskirja muudetud. See osa on seletuskirjast välja jäetud.

	<p>lause võimaldab kirjutatud mitmeti mõista - „Ühtlasi sätestatakse sellega, et murdekeeled kuuluvad eesti keele piirkondlike erikujudena eesti keele koosseisu, ning antakse võimalus kasutada neid eesti keelega võrdsetel alustel, kui pole reguleeritud teisiti, näiteks kirjakeele normi rakendamisel.“ Mõistame, et ilmselt soovitakse rõhutada, et murdekeelt on võimalik kasutada lisaks keeleteaduse § 4 lõikes 1 sätestatud ka mujal väljaspool ametlikku keelekasutust, kuivõrd viimase puhul on nõutav kirjakeelenormi järgimine. Samas väljend „võrdsetel alustel“ võib tekitada pigem segadust keeleteaduse tõlgendamisel antud eelnõu raames.</p>	
	<p>3. Seletuskirja punktis 2 palume kustutada lause: „Selleks, et emakeele andmete esitamisel saaks RR-i eesti keele puhul märkida ka eesti keele murdekeele, tuleb Statistikaametil täiendada klassifikaatorit.“. Seda põhjusel, et klassifikaatorit ei täiendata, vaid luuakse uus klassifikaatori variant. Lisaks palume kaaluda nimetatud seletuskirja punktis kahe viimase lõigu kustutamist seoses avaliku teabe seadusega, kuna eelnevalt esitatud info on piisav, et klassifikaatori kasutamise vajadus ja sisu ära kirjeldada.</p>	<p>Seletuskirja muudetud. See osa on seletuskirjast välja jäetud.</p>
	<p>4. Juhime tähelepanu, et seletuskirja punktis 2 on kirjas järgnev: „Lisatavate eesti keele murdekeelte loetelu on koostatud Eesti Keele Instituudi, Statistikaameti ning Haridus- ja Teadusministeeriumi koostöös. Klassifikaator põhineb 2021. aasta rahvaloenduse andmetel. Klassifikaatorisse valitakse välja kõige arvukama kõnelejaskonnaga eesti keele murdekeeled. Need on Võru, Saare, Setu, Mulgi, Tartu, Kihnu, Muhu, Kodavere ja Hiiu murdekeel.“ Samas seisuga</p>	<p>Seletuskirja on muudetud vastavalt uuele murdekeelte loetelule, mis on kajastatud ka Eesti Keele Instituudi kooskõlastuskirjas selle eelnõu kohta. Nendeks on: Võru, Setu, Mulgi, Tartu, Saare, Hiiu, Muhu, Kihnu, Kodavere, Kuusalu, Lüganuse ja Jõhvi.</p>

	18.09.2025 ei ole lisatavate murdekeelte loetelu veel nimetatud osapooltega kokku lepitud ega kinnitatud. Seega palume seletuskirja vastavalt ajakohastada pärast viidatud kokkuleppe saavutamist.	
	5. Muud grammatilised parandused edastame e-kirja teel	Märkusega arvestatud.
Haridus- ja Teadusministeerium	<p>Esitasite Haridus- ja Teadusministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ muutmine. Keeleseaduse § 3 lõikes 3 on öeldud, et riik toetab eesti keele murdekeelte kaitset, kasutamist ja arendamist. Rahvastikuregistris emakeele määratluse juurde murdekeele lisamine on oluline samm murdekeelte väärtustamisel. Kogukonnad on aastaid seda taotlenud ja seetõttu on eelnõu ka keelevaldkonnas märgilise tähendusega ja lahendab murdekeelsete kogukondade ootuse. Haridus- ja Teadusministeeriumile teadaolevalt pole Eesti Keele Instituut eelnõu seletuskirjas esitatud murrete loendit lõpuni jõudnud analüüsida. Eelnõus esitatud suuremate murderühmade loend põhineb 2021. a rahvaloenduse andmetel. Kuivõrd eesti murdekeelte loend emakeele klassifikaatoris peab olema lõplik ja erinevalt rahvaloendusest pole võimalik „muu keele“ tunnust lisada, vajab murdekeelte loend veel Eesti Keele Instituudi ülevaatamist. Murdekeelte loend vajab põhjalikumat analüüsi veendumaks, et kinnine loend ühe või teise rühma huve ei riivaks. Murdekeelte lisamine emakeele klassifikaatoritesse on oluline samm, kuid sama tähtis on teise emakeele välja lisamine rahvastikuregistrisse. Haridus- ja Teadusministeerium</p>	<p>Seletuskirja on täiendatud uue murdekeele loendiga, mis on kajastatud ka Eesti Keele Instituudi kooskõlastuskirjas. Nendeks on: Võru, Setu, Mulgi, Tartu, Saare, Hiiu, Muhi, Kihnu, Kodavere, Kuusalu, Lüganuse ja Jõhvi.</p> <p>Teise emakeele ja teise rahvuse lisamise küsimuse arutamine toimub eraldi analüüsiga. Ka Siseministeerium pööras sellele teemale tähelepanu keeleseaduse muutmise eelnõu raames, kuid see küsimus jäeti sellest eelnõust välja ning selle eelnõu menetlusega jätkati ilma seda teemat sinna lisamata.</p>

	on jätkuvalt seisukohal (kiri 6.12.2024 nr 12-1/24/5211-2 koos viitega Õiguskantsleri seisukohtadele), et teise emakeele ja rahvuse andmeväljade lisamine rahvastikuregistrisse on oluline vaba enesemääratlemise õiguse tagamiseks, millele juhib tähelepanu ka Euroopa Nõukogu vähemusrahvuste kaitse raamkonventsioon. Rahvastikuregistri arendustöodes tuleb prioriteetseks pidada ka teise emakeele ja rahvuse andmeväljade lisamise arendustöid ning nendega edasi liikuda. Kooskõlastame eelnõu märkusega.	
Justiits- Digiministeerium	ja Siseministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ muutmise määruse eelnõu. Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega. Muudetava määruse § 1 ¹ kohaselt näeb ette registri rakendused. Muu hulgas on sättes välja toodud, et registril on andmeladu, milles hoitakse statistikaks ja analüüsiks vajalikke registri andmeid. Rahvastikuregistri seaduse § 4 kohaselt on rahvastikuregistri pidamise eesmärk on usaldusväärse teabe kogumine ja isikuandmetele juurdepääsu võimaldamine: 1) riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustele ning muudele füüsilistele ja juriidilistele isikutele neile seadusega või seaduse alusel pandud avalik-õigusliku ülesande (edaspidi avalik ülesanne) täitmiseks; 2) Eesti rahvastiku arvestuse pidamiseks; 3)	<p>Antud märkus ei puuduta kooskõlastamisele saadetud eelnõu. Antud märkus on tehtud juba kehtiva määruse sõnastuse kohta. Kuid selle muudatuse menetlemise ajal seda märkust ei tehtud¹.</p> <p>Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri ülesehitus, turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate üleantavate andmete loetelu“ § 1¹ punkti 1 kohaselt on andmeladu rahvastikuregistri rakendus, milles hoitakse statistikaks ja analüüsiks vajalikke registri andmeid.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium oma kooskõlastuskirjas välja toonud, et statistika koostamine on kaetud Eesti rahvastiku arvestuse pidamise eesmärgiga, aga te palute täpsustada, millise andmekogu pidamise eesmärgi alla mahub analüüsides tegemine.</p>

¹ Eelnõu toimiku number: [24-0268](#).

	<p>õigustatud huvi korral füüsilistele ja juriidilistele isikutele rahvastikuregistris sisalduva teabe taaskasutamiseks; 4) välissuhtlemisseaduse alusel sõlmitud kokkulepete täitmiseks. Statistika koostamine on kaetud Eesti rahvastiku arvestuse pidamise eesmärgiga. Palume aga täpsustada, millise andmekogu pidamise eesmärgi alla mahub analüüside tegemine. Juhul kui sellekohast eesmärki ei ole andmekogu pidamise eesmärgina seaduse tasandi regulatsioonis ette nähtud, tuleb kas seaduse tasandi regulatsiooni täpsustada või muudetavast määrust vastav võimalus kustutada</p>	<p>Need mõlemad käivad statistika eesmärgi punkti alla. Andmeid kogutakse statistilisel eesmärgil, aga statistikat kogutakse selleks, et seda statistikat saaks kasutada. Statistikat ei koguta lihtsalt ilma eesmärgita seda analüüsida ja kasutada.</p> <p>Sõnaveebis on öeldud, et statistika on teadus, mis käsitleb arvandmete kogumist, töötlemist ja analüüsimist ning statistika on mingit nähtust, valdkonda vm iseloomustav statistiline andmestik; arvude kujul esitatud informatsioon millegi kohta.</p>
Eesti Linnade ja Valdade Liit	<p>Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastab esitatud eelnõu. Meile on esitatud paar tähelepanekut eelnõu seletuskirja kohta. Seletuskirja kohaselt võib muudatusena välja tuua, et KOV-ides võib vähemalt esialgu suurenda selgitamiskohustus, sest inimesed võivad esitada küsimusi, millal ja mis murdekeeli nad edaspidi RR-i märkida saavad. Samuti tuleb KOV-i ametnikel inimestelt, kes tulevad asutusse kohapeale emakeele andmeid esitada, küsida ka eesti keele murdekeele oskamise kohta. Muudatus mõjutab KOV-ides üldjuhul mõnda üksikut ametnikku. Kuna emakeele puhul on tegemist ütluspõhiste andmetega, siis saab KOV ametnik üksnes selgitada, mida emakeeleks üldjuhul märgitakse. Seda, kas inimene murdekeelt ka oskab, pole ametnikul võimalik kuidagi välja selgitada. Meie hinnangul piisab inimese enda soovist ja ütlusest. Muudatus puudutab kõiki maakonnakeskuste kohaliku omavalitsuse rahvastikutoiminguid teostavaid ametnikke, mitte mõnda üksikut ametnikku, sest murdekeelt emakeeleks</p>	<p>Seletuskirja on täiendatud infoga, et oma murdekeele oskust hindab inimene ise, kes emakeele andmeid rahvastikuregistrisse esitab. Seda ei pea hindama ametnik, kes emakeele andmeid registrisse kannab.</p> <p>Seletuskirjas on sihtrühma suurust täpsustatud.</p>

	märkida soovivad inimesed võivad ju elada ükskõik kus ja oma andmete muutmiseks pöörduda ükskõik millisesse KOV-i.	
Andmekaitse Inspektsioon	Märkusteta kooskõlastamine.	
Rahandusministeerium	Märkusteta kooskõlastamine.	
Kultuuriministeerium	Märkusteta kooskõlastamine.	
Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus)	Märkusteta kooskõlastamine.	